

Kje je meja med šodrovstvom in alpinizmom?

Kaj šodrovstvo sploh je?

Besedilo: Marta Krejan

Spominjam se Srazglednice s pozdravi, ki sem jo pred približno dvajsetimi leti, ne vem več, komu, poslala s pohoda na Triglav. Napisala sem "Triglav je padel". Seveda sem s tem hotela povedati samo to, da mi je uspelo priti gor in očitno tudi dol in da sem zato strašno zadovoljna.

Vsakemu je jasno, da gre zgolj za frazo, ki se pogosto uporablja predvsem v publicistiki, in vsi vemo, kaj pomeni. Ampak zakaj mi je to ostalo v spominu? Par dni po tistem "padcu" Triglava sem se začela ubadati z zapisano besedno zvezo, sama sebi sem se namreč naenkrat zdela precej naduta. Hribe, gore iskreno spoštujem, odkar sem jih prvič videla, z vsakim vzponom pa je spoštovanje še raslo, česar omenjeni stavek po moje pač ne izraža. Podobno je še z izrazi, kot so osvojeni vrh, premagana gora ali stena, spopad z goro ... Seveda gre le za različne načine izražanja nečesa, kar počnemo, ko se vzpenjamo na goro, plezamo nanjo, pridemo na njen vrh ali pa na vrh stene, nihče s tem ne misli nič slabega; morda želi le povedati, da vzpon ni bil enostaven, ali pa nič drugega kot zgolj to, da je pač preplezal steno ali se povzpел na vrh. Res bi bilo precej dolgočasno, če bi se za določeno stvar ves čas uporabljali le eni in isti izrazi, in res je, da se ljudje različno odzivamo na enake oziroma podobne stvari in se (tudi zato) različno izražamo.

Z vstopom v alpinistično družino sem naletela še na več takih in podobnih izrazov in odzivov, ki mi niso najbolj všeč, vendar to ne pomeni, da sodim ali hočem komur koli vsiliti svoje mišljenje, gre zgolj za to, kako sama doživljam hribe, torej za povsem subjektivni pogled. Da ne bom govorila "na suho", primer ali dva: vrv se zatakne, plezalec začne robantiti in jo preklinjati, čeprav se vrv ni sama prinesla tja in se iz same zlobe zataknila za skalni rogelj ali se ovila okoli borovca, ki raste sredi

To nikakor ni šoder! Sašo Prosenjak v smeri Olimpo v južni steni Marmolade.

Foto: Grega Lačen

Medvoška smer v Temenu Foto: Jurij Hladnik

stene in tudi ni nastavljen tam zato, da bi jezil plezalce. Preklinjanje vrvi, ki je na nek način vez z življenjem, se mi pač ne zdi najboljši način sproščanja jeze ob reševanju neželene situacije. Tudi robantenje zaradi borovca, okoli katerega se je ovila, ko smo jo pri spuščanju povlekli za sabo, ni ravno primerno, tisti drevesček nam je prej pri vzponu vendar tako zelo prav prišel za ureditev varovališča ...

Po drugi strani pa se marsikomu najbrž zdi pretirano, *pocukrano* ali pa že kar patetično, če rečemo, da nam je stena dovolila, da smo jo preplezali, da nas je zavrnila, da je gora kot ljubica in podobne (napol)poduhovljene fraze. Je to sploh pomembno? Saj vsak zase sam ve, kaj hoče, kaj želi, kaj počne v steni in kaj čuti ob tem.

Priznamo ali ne, izrazi, ki jih uporabljamo in slišimo od drugih, pa vseeno vplivajo na nas, navadno najbolj takrat, ko smo s tistim, ki se "izraža", v navezi. Predvsem zato, ker je komunikacija pri plezanju zelo pomembna, še

Šoder je precej bolj nevaren, kot si včasih domišljamo. Severni raz Male Mojstrovke ponuja tako kompaktno kot krušljivo skalo.

Foto: Marta Krejan

bolj pa to, kako v določenih situacijah vplivamo drug na drugega. Izraz *šoder* ali *šodrovstvo* tisti, ki lazimo po gorah, razumemo vsak po svoje. Eni ga nikoli ne uporabljajo, drugi najbrž pogosto, enim pomeni lahko smer, drugim krušljivo smer, tretjim melišče ... Nekaterim se zdi raba tega izraza, tudi če zgolj razmišljajo o njem, naduta, drugim se zdi to, da smo se lotili razprave o *šodrovstvu*, provokativno, enim nesmiselno ..., za nekatere je to predvsem zanimiva tema.

Ob vsem razmišljanju, razglabljanju, brskanju o pomenih te besede in pogovarjanju sem prišla do zaključka, da termin *šodrovstvo* niti ni tako zelo pogosto rabljen v slabem oziroma slabšalnem pomenu besede. Lado Brišar je, na primer, v septembrskem Planinskem vestniku pred dvanajstimi leti v prispevku z naslovom *Šodrovci*, alpinisti in drugi planinci zapisal: "Alpinisti planincem pravijo kar šodrovci. Vzdevek naj bi bil posmehljiv, če ne že kar žaljiv. Meni se ne zdi, je kvečjemu nepopoln, saj šodrovci hodijo tudi po planinah, planinci pa po šodru. Na drugi strani pa ravno alpinisti premelejo kar precej brezpotnega šodra, s

katerim so običajno tlakovani pristopi k stenam."¹

Slavistka, ki jo zelo cenim, planinka po srcu, pravi, da se ji izraz zdi celo fleten, alpinist Iztok Tomazin pa je v besedilu Kaj je in kam sodi prosto plezanje v našem alpinizmu? v zvezi z rabo tega izraza izpostavil človekov odnos do gora: "Pri presojanju človeka kot alpinista je najvažnejši njegov odnos do gora – koliko mu gore pomenijo, koliko zna živeti z njimi in zanje. Vse ostalo, tudi kakovost njegovih plezalskih in drugih sposobnosti na lik alpinista vsekakor tudi vpliva, vendar je vpliv drugotnega pomena. Tega se moramo zavedati tako 'ekstremisti' kot tudi pohlevnejši alpinisti. Obsojanja vredno je zaničevanje manj sposobnih alpinistov, šodrovcev. Ko jih ocenjujemo in cenimo kot alpiniste ali nealpiniste, se vprašajmo najprej po vrlinah in lastnostih, ki so bistvene v alpinizmu, šele nato jih ocenjujmo s stališča plezalnih in drugih sposobnosti."²

¹ Planinski vestnik 9/2000, str. 394.

² Iztok Tomazin: Kaj je in kam sodi prosto plezanje v našem alpinizmu?, <http://www.gore-ljudje.net/objava/56117/>.

Temu bi lahko rekli *šoder*; v brezpotjih Martuljkove skupine Foto: Tomaž Marolt

Morda bi bilo dobro najti eno samo definicijo, kar pa najbrž ni mogoče, ker gre za subjektivno doživljanje nečesa, kar počnemo različni ljudje. In najbrž bo ostalo zgolj pri mnenjih, kamor spada na primer tudi ta, da izraz *šoder* nima nujno negativnega predznaka. Zame ga nikakor nima, in če ga že uporabljam, kar je redko, ga predvsem za melišča in za poti, ki so polne grušča, plezalne in alpinistične smeri so zame le bolj ali manj krušljive. Izraz *šoder* v mojem besednjaku torej ne sodi v tisto kategorijo, kamor spravljam take, ki so (zame!) nespoštljivi. Ponovno poudarjam: gre zgolj za moje mnenje in moje izražanje in popolnoma vseeno mi je, če nekdo osvaja ali premaguje goro, nekdo drug pa se ljubi s steno; če nekdo "tega šodra pač ne bo šel lezt", nekdo drug pa "se ne počuti ravno domače v tisti krušljivi smeri".

Bomo s pomočjo daljših razmišljanj predstavnikov treh generacij alpinistov in alpinistke ter nekaterih krajših mnenj našli definicijo *šodra* in *šodrovstva*?